

באשר יצא את ארצה

אשר יצא את ארצה

פ"ה פיון

בש"ס שבת (פ"ו): יומא קמא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא. שמעתי בשם כ"ק אדמו"ר מהר"ם זצלה"ה מגור שחולשא דאורחא הוא מעמלק אשר קרך בדרך, עקת"ד. ולכאורה זה רחוק מהפשט. אבל נראה בזה כוונה עמוקה. דהנה כבר אמרנו דענין רפידים שרפו ידיהם מן התורה הי' מחמת ראותם שהם קרובים להר סיני ועדיין אינם מרגישים בעצמם שהיו ראוים לקבל התורה ובשביל זה היו בעצמם כמתאישים ורפו ידם, אך זה חטא כי (ברכות ל') בהדי כבשי דרחמנא למה לך, והאדם אין לו רק למלאות את ציווי הש"י ולהאמין שבודאי עצת ה' היא תקום, ובשביל חטא זה בא עמלק שורש השקר להטעות את האדם בחשבונות שקר נגד האמונה, כי כל קליפת עמלק היא מקור השקר, וכסות ולשון שינה, ואם שקרת במדות ובמשקלות הוי דואג מגירוי האויב, והו (דברים כ"ה) אשר קרך בדרך וברש"י שצננך והפשיך מרתחתך, שמחמת הקרירות ורפיון ידים כנ"ל בא עליהם עמלק קררם עוד יותר: והנה כתיב (שמות י"ז) ו' ולש יהושע את עמלק ואת עמו לפי ורב פירש"י חתך ראשי גבוריו ולא הרגם כ' עפ"י הדיבור,

ומובן שקליפת עמלק עדיין לא נתבטלה לגמרי עד לע"ל שימחה שמו מתחת השמים. וע"כ כשבאו להר סיני וראו את מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר, לולא היתה קליפת עמלק רפיון ידים וקרירות קצת אצלם, והיו מתחזקים להאמין שהם נרצים להש"י ליתן להם התורה ושיזכו למעלת הנבואה, הי' צריך להיות לבם בוער כאש שלהבת"י ולא ייגעו ולא ייעפו. כמו שאנו רואים שאם יש לאיש להרויח הו' עתק לא יישן ולא ייגע וה' ייעף ויקצר בעיניו כל טורח ויעבור אורחות ימים. מה גם לדבר גדול כזה היו צריכין להחליף כח ולא היתה להם חולשא דאורחא כלל. הלוא מרע"ה שהי' בהר ארבעים יום לחם לא אכל ומים לא שתה ובמדרש (שמ"ר פ' מ"ז) שלא ישן משום שלא יתבטל מלימודו ומשלו משל אם אומרים לאדם כל מה שאתה תמרוך לעצמך דינרתי זהב יהי' שלך שלא יחפץ לישון באשר יודע כמה הוא מפסיד בעת השינה, ומעין זה הי' להם להיות בעת בואם למדבר סיני וראו את מראה הגדול הזה לולא קליפת עמלק שקררה אצלם הדבר, ואז הרגישו חולשא דאורחא. וא"כ דבריו ז"ל הם מותאמים עם הפשט:

בש"ס שבת (פ"ו): בחד בשבא לא אמר להו ולא מידי בתרי בשבא אמר להו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. נראה שישראל באשר היו שבורי לב ממה שעשו ברפידים שרפו ידיהם מן התורה וגרמו שיבוא עליהם זמלק, וע"כ היתה ביאתם למדבר סיני בתשובה, וזהו משום חולשא דאורחא שהיו חלושים מחמת שבירת לבם הניה אותם בתשובתם שיתמרמרו על נפשם לקיים (משלי י"ד) בכל עצב יהי' מותר, וביום השני קירב אותם בדברי נחומים. שעוד לא אבדה תקותם והם מעותדים ליעודים גדולים מאד ממלכת כהנים וגוי קדוש. שלעומת העצב הקדום שהי' מלב עמוק מאוד באו אח"כ התנחומין והיעודים הגדולים. וכעין שהוא בספר נחמ"י (ח') שאמר להם ברה"ה אל תתאבלו ואל תבכו וגו' כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו וגו'. וכן בשבת שבוע"ש הזמן להתישב בדעתו באיזה פנים באים לקבל את השבת וצריך להתמלא בנפש וכלימה, ואחינו הבבליים שובתין מתוך מריעין (שבת ל"ה:). לזה אנו אומרים בקבלת שבת לא תבושי ולא תכלמי וגו' מה שתתחחי ומה תהמי, שלעומת הריחוק שהאדם נראה בעיני עצמו מרוחק ומתמרמר ע"ז באים אח"כ בשבת הקירוב והריצוי:

11

הנה כ"ק אדמו"ר זצלה"ה אמר דלא יהיו לאו"ה טענה ותביעה מדוע להם נאמרו דברים שהם היפוך טבעם, מה כתיב בה לא תרצה לא תנאף, ולישראל לא נאמרו דברים שהם היפוך טבעם, כי גם לישראל נאמרו כאלה, כי טבע ישראל הוא שרוצים להתקרב אל הקדושה ונאמרה להם מצות הגבלה לעמוד מרחוק, וזהו נגד טבעם, עקתדה"ק. ולי יש להוסיף בזה דברים, דמצות פרישה היתה לבטל כל אהבות חיצוניות ושבה כל אהבה לשרשה, וע"כ היתה אז אהבתם להש"י"ת עצומה מאד מאד בכלות הנפש ממש, ואז דוקא נצטוו לעמוד מרחוק, וזה היפוך טבעם לגמרי והנסיגון גדול מאוד:

בש"ס שבת (פ"ה). ויתיצבו בתחתית ההר א"ר אבדימי בר חמא בי"ח מלמד שכפה עליהם את ההר כגיגית, והקשו בתוס' הלוא כבר אמרו נעשה ונשמע. ויש לומר כי אמירתם נעשה ונשמע היתה בעוד היתה האהבה בוערת בקרבם מאד בהתפעלות הנפש בראותם מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר שהי' עוד מר"ח כאמרם ז"ל (יומא ד' סע"א) וישכון כבוד ה' וגו' מר"ח, ואין זה ראי' על קבלתם בזמן שלא תהי' האהבה כל כך, ע"כ כפה עליהם ההר ובעת הכפי' כבתה האהבה לשעתה בהכרח, כי כל דבר שמכריחין לאדם לעשותו אפי' יהי' הדבר בתכלית הטובה נפשו סולדת ממנו כידוע בטבע, ובהיותם בבחי' זו קבלו התורה, וע"כ נשאר זה לעולם. והבן:

12

הענין מה שקורין מגילת רות בשבועות. דהנה במדרש (רות רבה פ"ב) ערפה שהפכה עורף לחמותה. והנה ערפה היא אותיות פרעה אותיות העורף שהי' קשה עורף ביותר ולא נכנע עד המכה העשירית. ורות היא היפוך מזה, ורות היא אותיות תור והיא מדתן של ישראל אחת היא יונת תמי וכן כתיב (תהלים ע"ד י"ט) אל תתן לחית נפש תורך, ויונה היא תמה ופושטת צוארה ואינה מפרכסת, וצואר 10 הוא היפוך העורף כבש"ס פ"ק דחולין (י"ט:). ומ"מ ישראל יש בהם מדת קשה עורף ג"כ כמ"ש ז"ל (שמ"ר פ' מ"ב ט') או יהודי או צלוב, והיינו דביציאתם ממצרים ולקחו הרכוש הגדול היתה מדה זו בכלל הרכוש הגדול שהוציאו ממצרים שידוע שהרכוש הגדול הי' לבוש לענינים רוחניים. וזהו הפי' אנכי הי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וע"כ יש בך מדת החזק והתוקף לקבל אלקותי אשר כל הרוחות שבעולם לא יזיוו אתכם או יהודי 10 או צלוב כנ"ל. והנה בדיבור זה נקבעה מדה זו בלב ישראל, כי כבר אמרנו שכמו שבדבר הי' שמים נעשו כן היו הדברות משנים את טבעם להיותם כלים ראויין לדיבור, וא"כ הי' או בישראל גם מדת ערפה בקדושה ומדת רות יחד, ע"כ קורין את המגילה הזאת ביו"ט של מתן תורה: